

9. Рогаль І.В. Сучасні підходи до удосконалення тактики гри волейбол у студентів ЗВО. / І.В. Рогаль, С.С. Василькевич // Науковий часопис. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2019. – № 6(114)19. – С. 51-54.
10. Сальникова С. Динаміка показників фізичної підготовленості студентів ВНЗ під впливом занять з плавання, легкої атлетики та боксу. / Світлана Сальникова, Олександр Гуренко, Микола Пуздимир // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. – Вінниця-Житомир, 2017. – № 4. – С. 226-231.
11. Шльонська О.Л. Особливості техніко-тактичної підготовки волейболістів високого класу різного амплуа / О.Л. Шльонська // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2015. – № 4(48). – С. 105–110.
12. Imas Y, Borysova O, Shlonska O, Kogut I, Marynych V, Kostyukevich V. Technical and tactical training of qualified Volleyball players by improving attacking actions of players in different roles. Journal of Physical Education and Sport® (JPES), 2017(1), Art 66, PP. 441–446.
13. Soboleva N. Technique of Training of Volleyball Players of 14–15 Years to Competitions Taking into Account Properties of Attention / N. Soboleva // J. of Siberian Federal University. Humanities & Social Sci. 11. – 2015. – № 8. – P. 2654–2662 p.

References

1. Artemenko B. O. Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya i sportu [Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sports], Kharkiv, 2013, vol. 12, – p. 10–14.
2. Beliaev A. V. Volleyball: theory and methodology of training / A. V. Beliaev, L. Bulykina. Moscow: TVT «Division», 2011. – 175 p
3. Vertel A. V. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2012, vol. 2, – p. 32–36.
4. Volkov e. P., Lyakhova T. P., Strelnikova e. Ya. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2011, vol. 1, – p. 65–68.
5. Guriev, A.A. The method of special physical training for increasing the coordination abilities and vestibular stability of volleyball players, taking into account their morphofunctional features. author's abstract. dis. ... cand. ped.; Federal State Educational Institution of Higher Professional Education "Moscow State University. acad. fiz. culture, Malakhovka, 2010. – p.20-24.
6. Ilchyshyna V.V., Bondar A.A. Computer technology training in basketball. Naukovyy chasopys. Seriya 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport). Kyiv, 2019. – Vol. 6 (114)19. – p. 46-49.
7. Kozina Zh.L. Methods of application of modern information technologies for the activation of the figurative perception of the elements of technology and tactics involved in sports games. Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports. 2007. –Vol. 1. – p. 58-64.
8. Pustoshilo P. V. Pedagogical control over the technical readiness of the student volleyball team binder in the training process when performing the second transfer from the edge of the net, Smolensk, 2015, – p. 131–135.
9. Rohal' I.V., Vas'kevych S.S., Modern approaches to improving the tactics of volleyball among freelance students, Naukovyy chasopys. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kul'tury (fizychna kul'tura i sport). Kyiv, 2019. – Vol. № 6(114)19. – p. 51-54.
10. Sal'nykova S., Hurenko O. and Puzdymir M., Dynamics of indicators of physical fitness of university students under the influence of swimming, athletics and boxing, Fizychna kul'tura, sport ta zdorov"ya natsiyi. Vinnytsya-Zhytomyr, 2017. – Vol. № 4. – p. 226-231.
11. Shlons'ka O.L. Features of technical and tactical training of high-class volleyball players of different roles. Slobozhans'kyy naukovo-sportyvnyy visnyk. – Kharkiv : KHDAFK, 2015. – № 4(48). – p. 105–110.
12. Imas Y, Borysova O, Shlonska O, Kogut I, Marynych V, Kostyukevich V. Technical and tactical training of qualified Volleyball players by improving attacking actions of players in different roles. Journal of Physical Education and Sport® (JPES), 2017(1). – Art 66, – p. 441–446.
13. Soboleva N. Technique of Training of Volleyball Players of 14–15 Years to Competitions Taking into Account Properties of Attention. J. of Siberian Federal University. Humanities & Social Sci. 11. – 2015. – № 8. – P. 2654–2662 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).09

Волошин О.Р.

*канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри анатомії, фізіології та валеології
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Мусієнко О. В.

*канд.біолог. наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького*

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Сучасне життя розвивається швидкими темпами, тому в системі освіти відбуваються значні зміни, навіть найталановитіший учитель більше не може бути єдиним джерелом інформації для учня. Традиційна освіта з її авторитарністю, зосередженістю на середньому учневі та перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу, тому ми повинні переходити від «передачі знань» до «навчитися вчитися». У дослідженні ми використали наступні методи: пошуково-бібліографічний; інтерпретаційно-аналітичний;

теоретичний та експериментальний. Сучасному школяреві не потрібно стільки викласти тему, скільки навчити його її розуміти, і лише потім шукати інформацію, яка допоможе розібратися в проблемі, а як відомо, навички дії набуваються шляхом прийняття рішень і перевірки моделей поведінки. Тому на уроках, ми пропонуємо використовувати різні методи навчання, за участі яких створюється сучасний простір для пізнавального розвитку предмета за активної участі учнів, посилюється процес здобуття знань та життєвих навичок як на уроці, так і в позаурочній діяльності. Проектний метод навчання стимулює критичне мислення, культуру читання, творчі здібності учнів, розвиває толерантний підхід до різних точок зору, культуру дискусії та презентації, значно розширюються пізнавальні здібності учнів, підвищує їх внутрішню мотивація до вивчення предмета.

Ключові слова: педагогічні технології; проектний метод; урок; основи здоров'я.

Voloshin O.R., Musiyenko O. V. Using a project-based learning method in health lessons. Modern life is developing rapidly, so the education system is undergoing significant changes, even the most talented teacher can no longer be the only source of information for the student. Traditional education with its authoritarianism, focus on the average student and the predominance of reproductive activity over search does not meet the requirements of the time, so we must move from "knowledge transfer" to "learn to learn". In the study, we used the following methods: search and bibliographic; interpretive and analytical; theoretical and experimental. The modern student does not need to explain the topic as much as to teach him to understand it, and only then look for information that will help to understand the problem, and as you know, action skills are acquired by making decisions and testing patterns of behavior. Therefore, in lessons, we propose to use different teaching methods, which create a modern space for cognitive development of the subject with the active participation of students, intensifies the process of acquiring knowledge and life skills both in class and in extracurricular activities. The project method of teaching stimulates critical thinking, reading culture, creative abilities of students, develops a tolerant approach to different points of view, culture of discussion and presentation, significantly expands students' cognitive abilities, increases their intrinsic motivation to study the subject. Thus, we have considered the main provisions of the use of the project method of teaching in the basics of health, where we presented specific examples on which topics can be used this method and found that this method of teaching can be used in different topics, as they have practical significance and related to life, as evidenced by examples. We also considered the role of teachers and students in project activities and noted that one of the advantages of the project method of teaching is the presence of interdisciplinary links, as well as the formation of a culture of health in project activities in students.

This research will help the teacher to understand the importance of using the project method of teaching in life-saving lessons and such in-depth study of the subject will help to develop a wide range of educational material. Thus, the project method together with other pedagogical technologies is an effective tool for the modern teacher in the process of teaching students.

Key words: pedagogical technologies; design method; lesson; Health Basics.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасному світі люди повинні вміти творчо мислити і приймати нетрадиційні рішення, однак у школі запам'ятовування та відтворення стандартних прийомів часто є звичайною практикою вирішення проблем. Це знижує інтерес до науки, учні поступово втрачають здатність до творчого мислення.

Сучасні реформи української школи визнають необхідність якісного оновлення змісту навчання та забезпечують безперервний процес формування та розвитку гармонійної творчої особистості учня. Школа прагне створити нове навчальне середовище, яке забезпечує освітній простір для творчості для вчителів-однорядців, учнів та батьків. Нове навчальне середовище включає новий зміст та технології навчання, розвиток інтелектуальних здібностей дітей, щоб познайомити кожного учня з культурою творчого мислення.

Нова концепція середньої освіти розглядає зміст кожного уроку в шкільний період як простір для розвитку розумових здібностей і особистості учня, його здатності та бажання вчитися, вона зосереджена на підготовці потреб і навичок навчання протягом усього життя, особливо це стосується предмету «Основи здоров'я».

При модернізації освіти в сучасній школі важливо створити умови, без яких неможлива якісна освіта, крім того сучасні умови життя, вимоги якісної освіти підвищують здатність молоді швидко адаптуватися до змін у суспільстві та у житті. Вони успішні та конкурентоспроможні на ринку праці, і, як відомо, лише здорові діти та здорова нація можуть подолати проблеми сьогодення та зробити своє майбутнє щасливим.

У Національній доктрині сказано, що найважливішим завданням сучасної шкільної освіти є мотивація людей до збереження та зміцнення здоров'я. Школа вчить учнів використовувати свої резервні сили, вдосконалювати навички здорової та безпечної поведінки, спілкуватися з людьми, передбачати наслідки своєї поведінки, вміти вчасно приймати рішення та формувати цінності та переконання, це допомагає свідомо вибрати поведінку і намір їй слідувати усе життя [4].

В даний час освітній процес змінюється і на зміну традиційним технологіям приходять інноваційні технології навчання. Тепер під час підготовки до уроку кожен учитель повинен зробити його не лише інформативним, а й інтерактивним, інтегрованим та актуальним для учнів. Це пов'язано з прийняттям стандарту державної освіти, який спрямований на розвиток креативних учнів, які навчаються самостійно здобувати знання та використовувати їх у будь-якій життєвій ситуації, таким чином використання традиційних технологій поступово зникає.

Актуальним на сьогодні є складний процес передачі знань, а не просто передача готової інформації від учителя до учня. Для досягнення мети, поставленої на уроці, у цьому плані необхідно пробудити активність учнів у навчальному процесі. У цьому контексті важливу роль відіграє використання інноваційних технологій, які відіграють

важливу роль у сучасній освіті. Про те, на основі ряду класифікацій інноваційних технологій виникає проблема, яка саме технологія є найбільш оптимальною і ефективною для досягнення цих результатів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перевага у застосуванні сучасних технологій полягає в тому, що учні пізнають усі рівні знань (розуміння, застосування, оцінювання), збільшується кількість учнів у класі, які свідомо засвоюють матеріал. Учні займають активну позицію в отриманні знань, у них зростає інтерес до їх отримання при цьому значно зростає особиста роль педагога – він виступає в ролі керівника, організатора. Проте, слід зазначити, що проектування та реалізація уроків при допомозі різних технологій потребує, насамперед, компетентності учителя в цих технологіях, його вміння переглядати та реконструювати роботу з учнями [6].

Після вивчення різноманітних інноваційних технологій, проаналізувавши переваги та недоліки кожної, ми дійшли висновку, що метод навчання на основі проекту найефективніший, тому що у певний спосіб розкриває потенціал учнів, дозволяє отримати знання та використовувати їх на практиці. Незважаючи на важливість цього методу, серед учителів і за даними Інтернет-джерел, більшість не використовує викладання на основі проектів у навчанні. Багато було сказано про переваги використання цього методу у вітчизняній та зарубіжній освіті. Серед науковців, які вивчають цей предмет, є ті, хто багато уваги приділяє навчальному процесу, використанні методів навчання на основі проектів, до них належать: Кларін М.В., Мадзігон В.М., Матяш Н.В., Митрофанова Г.Т., Мокрогуз, О. П., Пометун О.П. [6; 7; 8; 10].

На уроках основ здоров'я цей метод є ефективний, враховуючи той факт, що в результаті реалізації проекту кожен учень бачить продукт своєї діяльності, тобто те, що він отримав, при цьому зберігається його інтерес до того, щоб робити більше та здобувати нові знання.

Метод навчання, заснований на проектах, є складним, оскільки включає різні методи, такі як: проблемний, ігровий, відтворювальний, наочний тощо. Крім того, метод проекту розроблений таким чином, що учні стикаються з проблемною ситуацією, де вони намагаються шукати, розвивати або отримувати щось інше. Основна причина невикористання цього методу пояснюється тим, що в учителів мало знань про те, як правильно використовувати метод проекту у своїй діяльності.

Метою статті є дослідження застосування проектного методу навчання як інноваційної педагогічної технології на уроках основ здоров'я.

Методи дослідження: систематизація та аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, пошуково-бібліографічний; інтерпретаційно-аналітичний; теоретичний та експериментальний для формулювання висновків дослідження.

Виклад основного матеріалу. Основою методу проекту є ідея зосередження педагогічної та пізнавальної діяльності учнів на значущому результаті та досягнення кінцевих результатів, які є важливим показником продуктивності навчальної діяльності, водночас реалізація принципу зв'язку навчання з життям і практикою є обов'язковою. Учні із задоволенням показують іншим результати своєї діяльності, реальні продукти своєї праці – це їхній спосіб самовираження.

Завдяки розробці та реалізації спеціальних проектів вирішуються завдання практичного навчання та освіти, набуваються практичні знання та досвід. Рекомендується керувати діяльністю учнів з урахуванням їх інтересів, потреб, здібностей та індивідуальних особливостей. Знання вважаються дуже необхідними для учнів, лише якщо є проблема чи завдання, для вирішення яких потрібні набуті знання та навички. Для вирішення поставлених завдань необхідно використовувати навички та знання у різних сферах для досягнення реальних відчутних та значущих для них результатів. Важливо відзначити, що в процесі подолання проблеми учні також отримують нові знання та вміння [8, с. 29].

Використання методу проекту допомагає розвинути організаційні характеристики учасників проекту, виявити орієнтованих на лідерство дітей та спрямувати їх організаційну діяльність, при цьому зростає самооцінка і впевненість у собі учнів, вони вчаться йти на компроміс щодо порушених питань і поважати думку інших.

У процесі роботи над проектами учасники формують незалежне мислення, самоорганізацію, ініціативу та навчання. Активність учасників зростає: вони починають більше читати, особливо довідкову та спеціальну літературу, більше спілкуються між собою, беруть участь у дискусіях та дебатах. Процес захисту проектів вимагає публічного виступу, розвитку культури мислення, мовлення та спілкування, вміння обговорювати, відстоювати ідеї, розвивають характер.

Метод проектування відіграє важливу роль у навчальному процесі допомагає розвивати питання щодо інтеграції навчальних дисциплін, забезпечує спілкування за темами, що вивчаються. У процесі роботи над проектом впроваджується системний підхід до навчання, узгоджуються навчальні завдання, поєднуються теорія та практика. Це більш тісне поєднання навчальної роботи [3].

Слід підкреслити, що метод проекту не є альтернативою, а доповненням до інших видів технологій навчання. Я зауважу, що можна використовувати метод проектів у класах та групах на кількох рівнях. Це корисно та ефективно для учнів із низькою успішністю, а також учнів з однаковою мотивацією. Діти з низькою продуктивністю можуть проявити свої інтереси, наполегливу працю на користь групи, в результаті вмотивовані діти отримують більше знань, можуть робити проект на високому рівні та надавати однокласникам додатковий цікавий матеріал чи важливу соціальну подію, залучаючи таким чином усіх учнів до діяльності та комунікації. Учні можуть створювати теми, що виходять за межі шкільної програми, а також виконувати дослідницькі проекти, зосереджені на власних соціальних інтересах учасників, які вимагають суворої структури.

Рекомендується працювати з проектами на всіх рівнях освіти: у початковій школі, середній та вищій освіті. Спочатку це можуть бути невеликі проекти, потім вони стають більш складними та масштабними. Форми презентації

проєкту можуть бути різними – від листівок, стінгазет, альбомів, мультимедійних презентацій до масових звітів, резюме, подій розвитку та додатків загального значення [8]. Педагогічна цінність проєктів простежується у міждисциплінарному спілкуванні, умінні проводити дослідження, узагальнювати роботу та вмінні працювати в команді. Важливо підкреслити, що робота над проєктами проводиться не тільки в класі на уроці, а й у позакласній діяльності. Під час вивчення основ здоров'я учні стикаються з широким колом сучасних проблем. Крім різних природних, технологічних та соціальних надзвичайних ситуацій, учні повинні знати закони надання першої домедичної допомоги, як слід формувати та берегти своє здоров'я, як втілювати ці знання навіть після закінчення освіти. Школам необхідно організувати свою діяльність таким чином, щоб учні бачили, те, що сьогодні дійсно важливо на цю тему, тому використання методів навчання на основі проєктів є важливою частиною навчання щодо збереження здоров'я. Крім того, метод навчання на основі проєктів сприяє збільшенню інтересу до теми уроків з основ здоров'я, розвиває нестандартне мислення і сприяє збільшенню відвідуваності уроків, і, при цьому, цей метод дозволяє учневі нести відповідальність за кінцевий продукт своєї діяльності [12]. Є актуальним перелік тем, які може застосувати проєктний метод навчання як в урочній діяльності відповідно до навчальної програми, так і в позаурочній діяльності відповідно до навчального плану освітньої установи для того, щоб поглибити, розширити, систематизувати, заповнити проблеми, якщо такі є в знаннях в учнів по темі. Тому слід розглянути приблизні теми, на яких можна застосувати даний метод навчання (табл. 1.).

Таблиця 1.

Застосування проєктного методу навчання на уроках основ здоров'я

Розділ	Тема уроку	Клас	Приклад застосування проєктного методу
Основи комплексної безпеки	Безпека в повсякденному житті	5	В рамках даного уроку ми пропонуємо проєкт під назвою «Безпечне середовище». Ті, що навчаються, повинні будуть розділитися на три групи. Як завдання вони мають розглянути певні небезпечні ситуації, що можуть статися з ними в звичайному житті. Далі їм необхідно буде прописати алгоритм виходу з цих небезпечних ситуацій. Підсумком даного уроку буде книжка, як уникнути небезпечних ситуацій і зробити своє життя безпечним в повсякденному житті.
Основи здорового способу життя.	1. Шкідливі звички та їх вплив на здоров'я. 2. Профілактика шкідливих звичок.	8	Для створення проєкту ми пропонуємо поєднати два уроки. На першому уроці ми ознайомимо учнів з інформаційною частиною (тобто 15 хвилин навчаються самостійно вивчають, що таке шкідливі звички, які вони бувають, інші 30 хвилин повинні будуть скласти сценарій). Підсумком проєкту має стати соціальний ролик «Мій вибір». Цей проєкт виконується в групах, і розробка його переноситься як домашнє завдання. На другому уроці ми вносимо коригування і потім йде представлення проєкту.
Надання першої домедичної допомоги.	Перша допомога при масових пошкодженнях.	9	Даний проєкт має практичну спрямованість. Ми пропонуємо розділити учнів на групи і кожній групі роздати ситуаційні задачі. Школярам належить прописати алгоритм виходу з тієї чи іншої ситуації, після чого кожна група представляє свої напрацювання (допоміжним матеріалом будуть підручники і роздаткові схеми).

Із запропонованих вище прикладів можна зробити висновок, що кожен учень за рахунок проєктного методу навчання зможе спрогнозувати, змоделювати і представити отримані знання у вигляді будь-якого кінцевого продукту. Такий метод в процесі навчання є найбільш результативним, так як учні є повноцінними учасниками навчального процесу.

Таблиця 2.

Діяльність учителя та учнів при використанні проєктного методу навчання

Учитель	Учні
<ul style="list-style-type: none"> - Відбирає і пропонує учням ряд тем на вибір, або бере участь в обговореннях тих тем, які запропонують самі учні. - Допомагає визначити мету проєкту. - Допомагає позначити літературні джерела. - Розкриває форми роботи. - Сприяє прогнозуванню результатів. - Створює умови для розкриття потенціалу учня. - Є помічником / партнером для учня. - Допомагає дати оцінку отриманого результату, виявити недоліки. 	<ul style="list-style-type: none"> - Беруть участь в обговоренні тем, пропонує власні теми, виходячи з програми або власних інтересів. - Визначають мету діяльності. - Відкривають нові знання. - Експериментують. - Вибирають шляхи вирішення. - Активно беруть участь в процесі діяльності. - Виступають суб'єктом навчання. - Несуть відповідальність за свої рішення.

Аналізуючи діяльність вчителя і учнів, ми дійшли висновку, що вчитель при створенні проєкту є лише помічником для школяра, що допомагає учневі самому вибирати шляхи вирішення.

Варто також відзначити, що предмет «Основи здоров'я» має велику кількість взаємозв'язків з іншими

предметами, тому при створенні проекту необхідно спиратися на інші дисципліни, такі як фізична культура, біологія, хімія, історія, література, праця, музика [5; 11]. Так, наприклад, в 10 класі на тему шкідливі звички і їх вплив на здоров'я можна показати учням за допомогою хімічних дослідів як впливає тютюнопаління на дихальну систему людини. Що стосується позаурочної діяльності, то в рамках предмета «Основи здоров'я» можна зв'язати проекти з екологічною тематикою, одним таким прикладом може стати проект на тему «Енергозбереження в побуті».

Проектний метод навчання на уроках основи здоров'я цінний ще й тим, що він сприяє формуванню культури безпеки життєдіяльності. Це відбувається за рахунок того, що культура безпеки життєдіяльності на індивідуальному рівні сприяє розвитку світогляду, нормальної поведінки, а також розвитку вмінь і навичок оцінювати виникнення небезпечних ситуацій. Проектний метод навчання в свою чергу спрямований на розвиток в учнів умінь прогнозувати і проектувати результати своєї діяльності.

Висновки. В процесі розробки проектів учні зможуть проектувати власну модель безпечної поведінки в повсякденному житті, у небезпечних і надзвичайних ситуаціях, а, значить, у них буде формуватися культура здоров'я та безпеки життєдіяльності. Всі проекти стимулюють мотивацію до самостійного вивчення тем, підвищують тим самим їх значущість, учні самі приходять до того, що теми, представлені в навчальній програмі, допомагають запобігти небезпеці в сучасному світі, сформувати у них представлення щодо норм, переконань і цінностей, які допомагають забезпечити та зберегти життя, здоров'я і цілісність світу.

Перспективи подальших розвідок. У подальших дослідженнях доцільно було б провести аналіз інших інноваційних технологій, та проаналізувати їх переваги та недоліки в освітньому процесі.

Література

1. Артюшина М. Сутність та особливості інноваційно-зорієнтованого підходу у сучасній школі. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2009. Ч. 3. С. 15–22.
2. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи. *Вісн. Львів. ун-ту*. 2007. № 15. С. 171– 176.
3. Житник Б. О. *Форми і методи навчання. Методичний посібник*. Х.: 2005. 168 с.
4. Задорожня Н. О., Жарська Л. М. *Сучасний урок. Інтерактивні технології на уроках*. Посібник-Т.: «Мандрівець». 2011. 258 с.
5. Карбованець О., Куруц Н., Голуб Н., Майорош А. *Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів [Електронний ресурс]*. Режим доступу: <http://www.eduforme.org>.
6. Кларін М.В. *Інновації у світовій педагогіці: навчання на основі дослідження, ігри та дискусії. (Аналіз зарубіжного досвіду)*. Рига: НВЦ «Експеримент». 1995. 176 с.
7. Мадзігон В.М. *Проблематика та перспектива інформатизації освіти*. К.: Либідь, 2006. 112 с.
8. Матяш Н.В. *Інноваційні педагогічні технології. Проектне навчання*. М.: Академія, 2011. 142 с.
9. *Методические рекомендации по применению методов проекта [Электронный ресурс]*. Инфоурок. URL: <https://infourok.ru/material.html?mid=167531>.
10. Митрофанова Г.Т. *Труднощі використання проектної діяльності в навчанні [Електронний ресурс]*. Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/28/3160/>.
11. Мокрогуз, О. П. *Інноваційні технології*. Харків: Основа, 2007. 192 с.
12. Пометун О.П. *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник*. К.: «А.С.К.», 2005. 328 с.
13. Селевко Г.К. *Сучасні освітні технології*. М.: 1998. 119 с.

References

1. Artiushyna M. (2009). *Sutnist ta osoblyvosti innovatsiino-zoriyentovanoho pidkholdu u suchasni shkoli*. Zbirnyk naukovykh prats Umanskooho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Uman. 3. 15–22. [in Ukrainian].
2. Hrabovska S. L. (2007). *Interaktyvne navchannia u vuzi: problemy i perspektyvy*. Visn. Lviv. un-tu. 15. 171– 176. [in Ukrainian].
3. Zhytnyk B. O. (2005). *Formy i metody navchannia. Metodychnyi posibnyk*. Kh.: [in Ukrainian].
4. Zadorozhnia N. O., Zharska L. M. (2011). *Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnologii na urokakh*. Posibnyk-T.: «Mandrivets». [in Ukrainian].
5. Karbovanets O., Kuruts N., Holub N., Maiorosh A. *Metod proektiv – suchasna pedahohichna tekhnolohiia navchannia osvithnikh zakladiv riznykh rivniv [Elektronnyi resurs]*. Rezhym dostupu: <http://www.eduforme.org>. [in Ukrainian].
6. Klarin M.V. (1995). *Innovatsii u svitovii pedahohitsi: navchannia na osnovi doslidzhennia, ihry ta dyskusii. (Analiz zarubizhnogo dosvidu)*. Ryha: NVTs «Eksperyment». [in Latvia].
7. Madzihon V.M. (2006). *Problematyka ta perspektyva informatyzatsii osvity*. K.: Lybid. [in Ukrainian].
8. Matyash N.V. (2011). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii. Proektne navchannia*. M.: Akademiia. [in Russian].
9. *Metodycheskye rekomendatsyy po pryomeneniyu metodov proekta [Elektronnyi resurs]*. Ynfourok. URL: <https://infourok.ru/material.html?mid=167531>. [in Russian].
10. Mytrofanova H.T. *Trudnoshchi vykorystannia proektnoi diialnosti v navchanni [Elektronnyi resurs]*. Rezhym dostupu: <https://moluch.ru/archive/28/3160/>. [in Ukrainian].
11. Mokrohuz, O. P. (2007). *Innovatsiini tekhnolohii*. Kharkiv : Osнова. [in Ukrainian].
12. Pometun O.P. (2005). *Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia. Naukovo-metodychnyi posibnyk*. K.: «A.S.K.». [in Ukrainian].